

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Малетова Дмитра Володимировича «Адміністративно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 – право

1. Актуальність теми дослідження

Виконання владою функції стосовно протидії корупції є основоположною засадою існування верховенства права та панування демократичних цінностей в державі. Не зважаючи на всі прийняті міри державою, корупція в Україні залишається на досить високому рівні, що підтверджується соціологічними опитуваннями та недовірою широкої громадськості до інститутів державної влади, зокрема судових органів.

Однією з необхідних умов подолання корупції в державі є наявність можливості судовою гілкою влади ефективно виконувати покладену на нею функцію з здійснення правосуддя, в тому числі й антикорупційного. Належне здійснення антикорупційного правосуддя забезпечує дотримання принципу невідворотності покарання та виконує превентивну функцію.

Саме тому суспільно значущим є рішення законодавця стосовно створення спеціалізованого судового органу, з визначеною юрисдикцією щодо корупційних та пов'язаними з корупцією кримінальних правопорушень високопосадовців – Вищого антикорупційного суду.

Попри цілком цілеспрямовані стратегічні кроки впровадження Вищого антикорупційного суду в систему судоустрою України деякі аспекти його адміністративно-правових засад діяльності потребують удосконалення. Потреба вдосконалення обумовлюється необхідністю збільшення ефективності роботи Вищого антикорупційного суду.

Також недостатня теоретична розробленість питання адміністративно-правових засад діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні свідчить про актуальність теми та відповідно доцільність її комплексного дослідження.

2. Найсуттєвіші результати дисертації, їх достовірність і новизна, значення для теорії і практики

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що представлена наукова праця є одним із перших у вітчизняній юридичній науці адміністративного права комплексним правовим дослідженням адміністративно-правових засад діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні. У результаті проведеного дослідження дисертантом особисто сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Зокрема:

уперше:

– запропоновано, класифікувати причини створення Вищого антикорупційного суду в Україні, шляхом їх поділу на: 1) соціальні (великий відсоток недовіри населення до судової системи, впевненість громадськості та бізнесу в її корумпованості); 2) міжнародно-політичні (рекомендації й навіть

вимоги міжнародних стратегічних партнерів України створення незалежної судової інстанції для подолання корупції); 3) інституційні (тенденція до спеціалізації правовідносин, неспроможність судів загальної юрисдикції розглядати справи пов'язані з корупцією та існування спеціалізованих антикорупційних досудових органів).

– обґрунтовано недоцільність консолідації всіх повноважень щодо розгляду справ про корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення в одному суді та доведено обґрунтованість необхідності створення палат Вищого антикорупційного суду в Одеській, Львівській та Харківській областях.

– запропоновано залучати до процесу відправлення правосуддя присяжних (представників громадських антикорупційних організацій та науковців), які б пройшли спеціальне навчання, подібне залучення має бути обов'язковим, а не лише за бажанням підсудного.

вдосконалено:

– ранжування етапів становлення антикорупційних органів в Україні, у тому числі Вищого антикорупційного суду: 1) установчий (1991 р. – перша половина 1994 р.); 2) номінальної боротьби з корупцією (друга половина 1994 р. – перша половина 1995 р.); 3) активної нормотворчої діяльності (друга половина 1995 р. – 2000 р.); 4) етап псевдопротидії корупції (2001 р. по перша половина 2005 р.); 5) викорінення корупційної системи (друга половина 2005 р. до першої половини 2010 р.); 6) зростання рівня корупції (друга половина 2010 р. – 2014 р.); 7) наближенням норм вітчизняного законодавства до загально-прийнятих міжнародних стандартів боротьби з корупцією (з лютого 2014 р. – 2018 р.); 8) заснування та початок функціонування Вищого антикорупційного суду (2018 р. по 2020 р.); 9) конституційна антикорупційна криза (жовтень 2020 року та продовжується й по теперішній час).

– класифікацію принципів діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні, шляхом їх поділу на міжнародні, конституційні, законодавчі, та неунормовані принципи;

– позиція, що завдання Вищого антикорупційного суду походить від потреби соціуму на існування соціального регулятора (арбітра) суспільних відносин, адже завдяки його діяльності та належному виконанні покладених на нього функцій вони вирішуються в легітимному правовому полі, а завдання соціального регулятора є похідною від ідеологічної місії державної влади, та судової, як її виду;

– позиція, що предметна юрисдикція, за для збільшення ефективності виконання завдання Вищого антикорупційного суду, може бути звужена, або розширена, в залежності від результатів її запровадження, з урахуванням конкретних сформованих особливостей цього негативного явища в державі;

дістали подальшого розвитку:

– організаційна структура Вищого антикорупційного суду, що зумовлена його завданням й обумовлює мету його створення та функції, які покладені на нього – подолання корупції серед вищих ешелонів влади, тобто «топ-корупцію»;

– процедури розгляду справ про корупційні діяння у зарубіжних країнах: поєднання в одному судді першої та апеляційної інстанції (паралельна система); розгляд подібних справ судами першої інстанції та Верховним судом країни, а також

створення системи спеціалізованих судів для розгляду справ про корупційні діяння та діяння, пов'язанні з корупцією;

– міркування щодо необґрунтованості позиції відносно того, що Вищий антикорупційний суд, як спеціалізований, повинен мати окремий процесуальний порядок розгляду проваджень виражений у формі закону чи кодексу максимально пристосованим до розгляду підсудній категорії справ;

– підхід щодо необхідності прибрати законодавче обмеження щодо неможливості допущення осіб, які протягом останніх десяти років обіймали певні посади у окремих органах державної влади, із тексту частини 4 статті 7 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», як таке, що порушує статтю 62 Конституції України.

Таким чином, отримані в дисертаційному дослідженні нові науково-обґрунтовані результати значно поглиблюють існуючі знання про адміністративно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційному дослідженні було застосовано комплекс методів. Насамперед, було використано історико-правовий метод, який дозволив дослідити генезу становлення Вищого антикорупційного суду в Україні (підрозділ 1.1). За допомогою методу документального аналізу було висвітлено нормативно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні (підрозділ 1.2). Спираючись на логіко-семантичний метод узагальнено та вдосконалено теоретичні основи визначення понятійно-категоріального апарату принципів та завдання діяльності Вищого антикорупційного суду сфері державного контролю товарів військового призначення та подвійного використання (підрозділ 2.1,2.2). Завдяки системно-структурного методу були описані та класифіковані принципи організації та діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні (підрозділ 2.1.), а також типологізувати функції Вищого антикорупційного суду (підрозділ 2.2). Міжнародний досвід у сфері суспільних відносин стосовно створення та діяльності антикорупційних судів у світі було досліджено та узагальнено за допомогою порівняльно-правового методу (підрозділ 3.1). На основі формально-юридичного методу та методу прогнозування були встановлені шляхи удосконалення Вищого антикорупційного суду (підрозділ 3.2); У дисертаційному дослідженні було використано й інші загальнонаукові та спеціально-юридичні методи, що у свою чергу сприяло комплексності, системності т повноті дослідження.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, кодифіковані нормативно-правові акти, закони та підзаконні акти, нормами яких прямо чи опосередковано визначено адміністративно-правове регулювання державного контролю товарів військового призначення та подвійного використання. Інформаційну й емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практики діяльності правоохоронних органів, довідкові видання, статистичні матеріали.

Обсяг узагальнених теоретичних та практичних матеріалів дозволяє стверджувати про достовірність і наукову обґрунтованість результатів виконаного дослідження.

Одержані результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані в:

– науково-дослідній сфері – положення та висновки дисертації є основою для розробки подальших напрямків удосконалення адміністративно-правових засад діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні (*Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у наукову діяльність Сумського державного університету*);

– правозастосовній сфері – для удосконалення громадського моніторингу діяльності Вищого антикорупційного суду (*Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у діяльність Громадської організації «Бюро правничих комунікацій»*).

– освітньому процесі – під час проведення занять та підготовки навчально-методичної літератури із дисципліни «Судові, правоохоронні органи та органи юстиції України» вони вже використовуються під час проведення занять із зазначеної дисципліни у Сумському державному університеті (*Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес Сумського державного університету*).

3. Відповідність дисертації зазначеній спеціальності

Дисертація присвячена дослідженню адміністративно-правовим засадам діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні. Як за змістом завдань дослідження, так і за характером їх розв'язання та отриманими результатами дисертація «Адміністративно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні» повністю відповідає спеціальності 081 – право. Крім того дисертаційне дослідження Малетова Д. В. виконано у межах науково-дослідної теми Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Розробка методики взаємодії правоохоронних органів України щодо протидії легалізації злочинних доходів» (номер державної реєстрації 0120U100474) та науково-дослідної теми «Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної, судової та фінансової систем України» (номер державної реєстрації 018U001317).

4. Кількість публікацій та повнота опублікування результатів дослідження

Основні положення дисертації викладені у 17 наукових працях, зокрема, 9 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав та 8 тезах на науково-практичних конференціях, що відповідає вимогам Наказу МОН «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 р. № 1220.

Статті в наукових фахових виданнях:

1. Малетов Д.В. Спеціалізація суду, як тенденція сучасного права, Правові горизонти. м. Суми випуск №8(21) 2018 р. С. 72-77.

2. Малетов Д.В. Щодо поняття «компетентність» судді Вищого антикорупційного суду. Прикарпатський юридичний вісник № 6(35) С. 3-7. (2020): DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6\(35\).675](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6(35).675)

3. Малетов Д.В. Особливості роботи антикорупційних судів Хорватії, Болгарії та Словаччини під час пандемії COVID-19. Соціологія права 4. (2020) С.

41-45. DOI <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2020-4.8>

4. Малетов Д.В. Адміністративно-правові засади організації та реформування індонезійського Антикорупційного суду Тіпikor. Юридичний вісник № 1 (2021): DOI: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.2105>

5. Малетов Д.В. Щодо питання професійної підготовки суддів Вищого антикорупційного суду України. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка 1(93), С. 52-61. 2021 DOI: 10.33766/2524-0323.93.52-61

6. Малетов Д.В. Принцип невідворотності покарання в аспекті функціонування Вищого антикорупційного суду України. Правові горизонти. Том 14, № 2. С. 23-30. 2021.

Статті в періодичних виданнях, що індексуються в Web of Science:

7. Sukhonos, V., Pavlenko, L., Krukhmal, O., Ivanovska, A., & Maletov, D. (2021). Forms of committing corrupt abuses of public finances and ways to counteract them in Ukraine. Amazonia Investiga, 10(39), 149-158. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.39.03.14>

Статті в зарубіжних періодичних наукових виданнях:

8. Zherobkina, Y., Maletov, D., Sevruk, V., Pavlenko, S., & Serbyn, N. (2020). Judge as a public servant. Journal of Gender and Interdisciplinarity, 1(01). Retrieved from <https://periodicojs.com.br/index.php/gei/article/view/31>

9. Малетов Д.В. Щодо питання забезпечення правосуддя вищим антикорупційним судом України під час пандемії COVID-19. Knowledge, Education, Law, Management 2020 № 5 (33), vol. 3. С. 138-144. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.22>

Тези наукових доповідей:

10. Малетов Д.В. Позитивний вплив принципу спеціалізації в аспекті реформування Вищих спеціалізованих судів. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: м. Суми II Міжнародна науково-практична конференція 18-19 травня 2018 р.

11. Малетов Д.В. Визнання Словацького спеціального суду неконституційним у контексті досвіду України. Сучасний стан та перспективи розвитку держави та права: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Львів, 15-16 червня 2018 року.

12. Малетов Д.В. Хронологія конкурсу на вакансію суддів Вищого антикорупційного суду України. Юридична наука сучасності: традиції та вектори розвитку: Матеріали наукової конференції Національного університету «Одеська академія» 7 березня 2019 р.

13. Малетов Д.В. Умови судового розгляду корупційних справ спеціалізованими судами. Формування громадянського суспільства в Україні: нормативно-правова база: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 3-4 травня 2019 року.

14. Малетов Д. В. Практика Вищого антикорупційного суду в контексті принципу «суд встановлений законом». Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції (Суми, 29-30 травня 2020 року)

15. Малетов Д.В. Виконання рекомендацій з запобігання корупції в судовій системі в контексті оціночного звіту GRECO Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: Матеріали IV Міжнародної

науково-практичної конференції (Суми, 21–22 травня 2020 року)

16. Малетов Д. В. Актуальні проблеми фінансування судової гілки влади під час пандемії COVID-19. Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі: міжнародна науково-практична конференція (Асоціація аспірантів юристів) 2020

17. Малетов Д.В. Дотримання принципу невідворотності покарання як підґрунтя створення вищого антикорупційного суду України. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції(Суми, 20–21 травня 2021 року)

18. Малетов Д.В. (2021). Сучасний стан цифровізації антикорупційного правосуддя в Україні. II CISP conference «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities»: Матеріали міжнародно науково-практичної конференції 27.08.2021 Вінниця, UKR - Відень, AU. Грааль науки, (7), 105-107. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.27.08.2021.015>

5. Висновок

Вважати, що подана дисертація Малетова Дмитра Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні» за своїм науковим рівнем, актуальністю виконаних досліджень, практичним значенням, обсягом і оформленням повністю відповідає вимогам передбачених п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії від 06.03.2019 року щодо дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 – право.

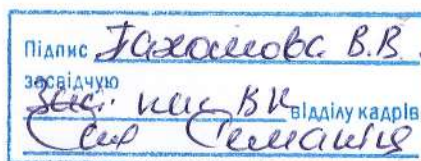
Рецензенти:

Виконувач обов'язків кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
доктор юридичних наук, професор

В.В. Пахомов

Виконувач обов'язків кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету,
кандидат юридичних наук

О.С. Бондаренко

Підпис: Пахомов В.В. Бондаренко О.С.